

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор школи

Тарас ЧАПЛЯ

НАГУЄВИЦЬКИЙ ЛІЦЕЙ ІМ. І.ФРАНКА

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (1-4 КЛАСИ) ПОВНОЇ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
протокол від _30.08.2024 № 1

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

початкової освіти (1-4 класи)

повної загальної середньої освіти

Загальні положення освітньої програми

Освітня програма початкової освіти I рівня повної загальної середньої освіти комунального закладу для **1-4 класів** розроблена на виконання Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту» постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року №2 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (зі змінами унесеними згідно з Постановами КМ № 688 від 24.07.2019, № 898 від 30.09.2020, Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 23.04.2019 №536, Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8 (у редакції наказу МОН України від 10.07.2019 №2 955), за освітньою програмою початкової освіти I рівня повної загальної середньої освіти, складеною на основі Типових освітніх програм, розроблених під керівництвом Савченко О.Я., 1-2 та 3-4 класи, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 №743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України».

Початкова освіта I рівня повної загальної середньої освіти в гімназії може здобуватися за очною (денною), екстернатною, сімейною (домашньою) формами здобуття освіти чи формою педагогічного патронажу.

Початкова освіта - це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій. Освітній процес організовується за такими циклами: перший цикл початкової освіти - адаптаційно-ігровий (1-2 роки навчання); другий цикл початкової освіти - основний (3-4 роки навчання).

У початковій школі гімназії впроваджується концепція «Нова українська школа» відповідно до програми, розробленої під керівництвом Савченко О.Я..

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта за новим Державним стандартом передбачає поділ на два цикли - 1-2 класи і 3-4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітня програма визначає загальний обсяг навчального навантаження, вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентризму й природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту й очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності й практичної спрямованості змісту;
- наступності й перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності й достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

- 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність уживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;
- 3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей у навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- 4) компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати та пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе й навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- 5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечує подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;
- 6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;
- 7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечною та етичною використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності

в навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями й навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самотійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність у житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних із різними проявами дискримінації, цінування культурного розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття й розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, уміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей, ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, уміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Ураховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації освітньої програми рекомендується використовувати **внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та перенесення вмінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання в початковій школі, ураховують досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення; виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із законами «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» на основі Державного стандарту початкової освіти й Типової освітньої програми розподіл навчальних годин за темами, розділами, **вибір форм і методів навчання** вчитель визначає самотійно, ураховуючи конкретні умови роботи,

забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-х класів складає 805 годин/навчальний рік, для 2-х класів - 875 годин/навчальний рік, для 3-х класів - 910 годин/навчальний рік, для 4-х класів - 910 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в навчальному плані (додаток 1). Відповідно до Державного стандарту початкової освіти години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів. При визначенні гранично допустимого навантаження учнів 1 класів - 35 хвилин, 2-4 класів - 40 хвилин ураховано санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків відповідно до розділу XII ст.15.п.8 Закону України «Про освіту».

Навчальний план (додаток 1) дає цілісне уявлення про зміст і структуру освіти, установлює погодинне співвідношення між окремими предметами, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну та варіативну складову.

Відповідно до ст.5 Закону України «Про повну загальну середню освіту» кожен, хто здобуває в навчальному закладі повну загальну середню освіту, вивчає державну мову відповідно до державних стандартів. Освітній процес згідно з вимогами законодавства та державних стандартів з урахуванням особливостей мовного середовища здійснюється українською мовою навчання в початкових класах. Навчальні плани зорієнтовані на роботу класів за 5-денним навчальним тижнем.

Очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, перелік яких наведено (додатки 2, 3); пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН.

Опис та інструменти внутрішньої системи забезпечення якості освіти викладено у положенні «Про внутрішню систему забезпечення якості освіти»

Внутрішня система забезпечення якості освіти включає:

- стратегію та процедури забезпечення якості освіти;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- критерії, правила і процедури оцінювання;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- інформаційну систему для ефективного управління закладом освіти.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача в навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії й самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється у відповідності до Внутрішньої системи забезпечення якості освіти гімназії, відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», ґрунтується на принципах дитиноцентризму, об'єктивності, добросовісності, справедливості, неупередженості, систематичності, критеріальності, гнучкості, перспективності, диференційованості та конфіденційності, а також плановості, чіткості, прозорості, відкритості, доброзичливості.

Основними функціями оцінювання є формувальна, діагностувальна, мотиваційно-стимулювальна, розвивальна, орієнтувальна, коригувальна, прогностична, констатувальна, виховна.

Відповідно до пункту 28 Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

формувального оцінювання, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів і ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;

підсумкового оцінювання, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом/освітньою програмою.

Вербальна оцінка окремих результатів навчання учня/учениці з предмета вивчення, інтегрованого курсу (освітньої галузі), окрім оцінювального судження про досягнення, може ще називати й рівень результату навчання.

Рівень результату навчання, відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.17.2021 №813, визначається з урахуванням динаміки його досягнення та позначається буквами: «початковий» (П), «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)».

Підсумкова (річна) оцінка фіксується в класному журналі і свідоцтвах досягнень учнів.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Перелік та пропонований зміст освітніх галузей. Освітню програму для 1-4 класів укладено за такими освітніми галузями, **змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:**

Мовно-літературна:

1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»;

2 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Читання»

Іншомовна -Іноземна мова (англійська)

Математична - Математика

Природнича, Соціальна і здоров'язбережувальна, Громадянська та історична - Я досліджую світ

Технологічна, – Дизайн і технології

Мистецька – Музичне мистецтво та Образотворче мистецтво

Інформатична - Інформатика

Освітня програма початкової освіти, сформована на основі Типової освітньої програми, не потребує окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти. Її схвалює педагогічна рада комунального закладу та затверджує директор.

Освітня програма комунального закладу та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, оприлюднюються на веб-сайті закладу.

На основі освітньої програми складено та затверджено річний навчальний план комунального закладу, що конкретизує організацію освітнього процесу, ураховує освітні потреби учнів, регіональні особливості, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу закладу.

Директор школи:

Додаток 1

складений відповідно до Типових освітніх програм, розроблених під керівництвом Савченко О.Я. 1-2, 3-4 класи, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 №743-22

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
початкової освіти 1-4 класи
з українською мовою навчання

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень			
		1	2	3	4
Інваріантний складник					
Мовно-літературна	Українська мова. Навчання грамоти	7	-	-	-
	Українська мова	-	3,5	3,5	3,5
	Читання	-	3,5	-	-
	Літературне читання	-	-	3,5	3,5
	Іноземна мова (англійська)	2	3	3	3
Математична	Математика	4	4	5	5
Природнича	Я досліджую світ	3	3	3	3
Соціальна і здоров'язбережувальна					
Громадянська та історична					
Технологічна	«Дизайн і технології»	1	1	1	1
Інформатична	Інформатика	-	1	1	1
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1	1	1
Фізкультурна*	Фізична культура	3	3	3	3
Усього		22	24	25	25
Варіативний складник					
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять(мовно-літературна галузь) 1) «Основи християнської етики»		1	1	1	1
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)		23	25	26	26
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня*		20	22	23	23

Додаток 2

складений відповідно до Переліку навчальних програм, Лист МОН від 14.08.2023 № 1/12038-23 "Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2024/2025 навчальному році"

Перелік навчальних програм для школи I ступеня (початкова освіта) 1-2-х класів

№ п/п	Освітня галузь	Назва навчального предмета	Модельна навчальна програма	Підстава
1.	Мовно - літературна освітня галузь	Інтегрований курс «Навчання грамоти» (1 клас) Українська мова та читання (2 клас) і читання	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
2.		Іноземна мова (англійська)	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
3.	Природнича освітня галузь	Я досліджую світ	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
4.	Соціальної та здоров'язбережувальна освітня галузь		Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
5.	Громадянська та історична освітня галузь		Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
6.	Інформатична освітня галузь	Дизайн та технології: Інформатика (2 клас)	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
7.	Технологічна освітня галузь	Дизайн та технології	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
8.	Мистецька освітня галузь	Музичне мистецтво	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
9.		Образотворче мистецтво	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
10.	Фізкультурна освітня галузь	Фізична культура	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743

Додаток 3

складений відповідно до Переліку навчальних програм, Лист МОН від 14.08.2023 № 1/12038-23 "Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2024/2025 навчальному році"

**Перелік навчальних програм
для школи I ступеня (початкова освіта)
3-4-х класів**

№ п/п	Освітня галузь	Назва навчального предмета	Модельна навчальна програма	Підстава
1.	Мовно-літературна освітня галузь	Українська мова і літературне читання	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
2.		Іноземна мова (англійська)	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	
3.	Природнича освітня галузь	Я досліджую світ	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
4.	Соціальної та здоров'язбережувальна освітня галузь		Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	
5.	Громадянська та історична освітня галузь		Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	
6.	Інформатична освітня галузь	Інформатика	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
7.	Технологічна освітня галузь	Дизайн і технологія	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
8.	Мистецька освітня галузь	Музичне мистецтво	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743
9.		Образотворче мистецтво	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	
10.	Фізкультурна освітня галузь	Фізична культура	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743